

Motion till riksdagen 2021/22:4696

av Mats Green m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:216 Förbättrade förutsättningar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en samlad konsekvensanalys av förändringarna av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, inklusive bedömning av offentligfinansiella effekter och hur verksamhetsförändringarna är anpassade för den allt större grupp personer som varit arbetslösa under lång tid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

I proposition 2021/22:216 Förbättrade förutsättningar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten lämnas förslag för att skapa bättre förutsättningar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

De föreslagna lagändringarna syftar till att uppnå ett mer ändamålsenligt informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och leverantörer av arbetsmarknadspolitiska insatser och att förtydliga att överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och kommuner får innefatta ersättning från Arbetsförmedlingen till kommunen. Det föreslås också ett förtydligande av tillämpningsområdet för lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen.

Förslagen är en del i regeringens pågående förändringar av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten som har inriktningen att arbetsmarknadspolitiska insatser i betydligt större omfattning än i dag ska utföras av leverantörer på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Efter att en majoritet i riksdagen 2019 riktade kritik mot regeringens hantering av förändringarna meddelade regeringen att reformeringen skulle ske ordnat och successivt. Tidsplanen justerades för att kunna kvalitetssäkra förändringarna; verksamheten skulle inte vila på lagen (2010:536) om valfrihet.

Samverkan med kommunerna skulle säkerställas och regeringen angav att eventuella effekter av reformen för kommunernas verksamheter och kostnader skulle analyseras.

Samtidigt som förändringarna av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten påbörjats har antalet långtidsarbetslösa ökat och är nu på rekordhög nivåer. Ökningen skedde redan före pandemin. Allt fler hamnar allt längre ifrån arbetsmarknaden; 100 000 personer har varit arbetslösa i mer än två år – det är 30 000 fler än hösten 2014. Samtidigt har Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen rapporterat om att två av tre långtidsarbetslösa saknar en planerad aktivitet i sin handlingsplan och en av tre har inte haft en planerad aktivitet på över ett år (IAF 2021:7). Och det trots att de statliga resurserna för arbetsförmedling har ökat de senaste åren och är på en högre nivå än 2018.

Bara 10 procent av Sveriges kommuner uppger att Arbetsförmedlingen i hög utsträckning hjälper dem som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden att få ett arbete (SKR 2022, Kommunala perspektiv på arbetsmarknadspolitiken 2021) – något som under lång tid varit ett kärnuppdrag för den offentliga arbetsförmedlingen. Hela 95 procent av kommunerna uppger att de ger någon eller några former av stöd till arbets-sökande som ligger i Arbetsförmedlingens uppdrag. Det handlar t.ex. om enklare service som hjälp vid inskrivning hos Arbetsförmedlingen och hjälp att tolka beslut från Arbetsförmedlingen. I sitt remissvar på Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet (Ds 2021:27) lyfter SKR att Sveriges kommuner och regioner saknar tillit till att regeringen och Arbetsförmedlingen kommer att säkra en fungerande arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) lyfter i sitt remissvar att det inte är uppenbart att förändringarna av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten sker, eller har skett, ordnat och successivt. De menar att mycket talat för att reformeringstakten är och har varit för skyndsam. Vidare anser IFAU det märkligt att en så omfattande reformering kan genomföras utan en noggrann analys av effekter och kostnader.

Vi menar att det är anmärkningsvärt att regeringen genomför omfattande förändringar av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i avsaknad av en samlad konsekvensanalys. Det saknas bl.a. en samlad redogörelse för regeringens avsikt vad gäller det offentliga åtagandet för arbetsmarknadspolitisk verksamhet och hur offentliga finanser påverkas, vad gäller både statlig och kommunal sektor. Vidare saknas analys av hur verksamhetsförändringarna påverkar, och är tänkta att påverka, stödet för personer med långa tider i arbetslöshet.

Mot bakgrund av den höga långtidsarbetslösheten och bristerna i stödet för långtidsarbetslösa anser vi att sådana analyser är angelägna. Avsaknaden av samlade analyser innebär hög risk för att verksamheten inte utformas kostnadseffektivt och ändamålsenligt för att bekämpa det växande problemet med det allt djupare utanförskap som långtidsarbetslösheten för med sig.

Mats Green (M)

Saila Quicklund (M)

Lars Beckman (M)

Ann-Sofie Lifvenhage (M)